

ZAMBIA

Historik	Samarbejdet startede allerede i 70'erne med omfattende rådgiverbistand, statslån (veje, cementproduktion, siloanlæg, mejerier, slagterier, el-transmission og dieselmotorkværker) og støtte gennem den såkaldte apartheidbevilling samt støtte til regionale institutioner og humanitære formål, herunder flygtninge. Desuden havde danske NGO'er, især MS, FKN, Ibis og UFF store programmer. P.g.a. Zambias politiske situation som et-parti stat med statsstyring af produktionen blev Zambia først egentligt programsamarbejdsland i 90'erne. Efter 2001 optrappedes bistanden, og der udvikledes et mere tæt og velkoordineret samarbejde under en fælles donorstrategi (JASZ)
Sektorvalg/ fokusområder	Under donorstrategien blev fokus for dansk bistand forankret i uddannelse, infrastruktur (veje), vand og sanitet samt god regeringsførelse. Som følge af stadig fornyelse af de danske prioriteter i bistanden er en række nye programmer kommet til i de seneste år, nemlig miljø og klima, HIV/AIDS og privatsektorudvikling (Afrika-kommissionen).
Udviklingsbehov	På trods af bedre makroøkonomisk planlægning af landets udvikling – senest den 5. Udviklingsplan - er fattigdommen ikke nedbragt i de seneste år. Der er en række grunde hertil: for det første er befolkningstilvæksten uændret høj, omkring 3%. Zambias økonomi baseredes ved selvstændigheden i 1964 på udvinding af kobber. Det har været en ”blessing in disguise”, da udvikling af især landbruget (hvor potentialet er enormt) er blevet forsømt. Samtidig bor omkring halvdelen af befolkningen i eller omkring de større byer, og det har været vanskeligt at få landområderne med i udviklingen. En skattereform er tiltrængt og vil kunne gøre landet mere uafhængigt af bistand udefra. En minebeskatning synes f.eks. oplagt, men den nuværende regering har været tilbageholdende, da den har ønsket at tiltrække udenlandske investeringer. Effektivisering af statsapparatet og retsvæsenet samt effektiv bekæmpelse af korruption er påtrængende behov. Landet er sårbart over for klimasvingninger, og den private sektor, der først udvikledes i 90'erne, er stadig rudimentær og ikke velstruktureret, endsiige velintegreret i regionen.
Relevans	Dansk bistand har en markant placering i Zambia, dels p.g.a. den relativt høje donorandel af det samlede nationalbudget, men også en generelt høj effektivitetsrate og nu om dage mere intenst donorsamarbejde og arbejdsdeling. DK har en velrespekteret dialog på højeste niveau og slår dermed igennem langt ud over den snævre bistandseffekt. Gennem bistandssamarbejdet er DK med i en stabilisering af regionen, og set i et lidt længere perspektiv har den danske tilstedeværelse klart haft betydning for den regionale udvikling (apartheid, demokratisering, frihedsrettigheder, ligestilling, privatisering m.m.)
Effekt og resultater	På flere områder skiller dansk bistand sig ud og gør en forskel. Det gælder både på miljøområdet og i god regeringsførelse. Ligeledes i vand- og sanitet er der opnået gode resultater, mens de seneste års bistand til vejsektoren har været skuffende, p.g.a. manglende planlægning og omfattende korruption. Der spores stor interesse for øget B2B samarbejde, men arbejdsformen er tidkrævende og bevæger sig kun langsomt frem. Der er generelt stort sammenfald mellem zambiske og danske

	<p>prioriteter og mål på privatsektorumrådet. DK bidrager ikke med generel budgetstøtte, men der er igangsat flere gode initiativer i kampen mod korruption, og den zambiske rigsrevisionen fremstår som en stærk og uafhængig institution. Overordnet er der imidlertid en vis bekymring mht. de samlede anti-korruptionsbestræbelser.</p>
Donoroverblik	<p>De fleste traditionelle vestlige donorer samt USA er i Zambia, og donoraafhængigheden er stor, da donorerens bidrag udgør over 20% af de samlede statslige indtægter. De nordiske lande har traditionelt været store bidragydere, men nu hvor der igen er høje kobberpriser, er der stigende krav fra donorside om større zambisk ansvar for økonomien. Indflydelsen fra nye donorer såsom Kina, Indien og Brasilien er stigende og er med til at svække zambisk interesse for kritisk dialog. Der er ingen eller begrænset gennemsigtighed i de nye donoreres bistand, omfang og betingelser, men mellem de traditionelle donorer er der en sund arbejdsdeling (JASZ) og opmærksomhed på Paris Deklarationen.</p>
Særlige politiske hensyn	<p>Zambia har sin sårbarhed til trods været et stabilt land i en ellers oprørt region, præget af borgerkrige og økonomiske op- og nedture. Som sådan har det været vært for store flygtningestrømme fra især Angola, Mozambique og Den demokratiske Republik Congo. Zambia har været vært for flere regionale modstandsbevægelser og førende i kampen mod apartheid. Med Sovjetunionens opløsning skete der i Zambia en drejning mod vest, demokratisering og privatisering af økonomien. Samtidig stod den tidligere zambiske regering op mod Mugabe og stod stærkt i kampen mod intern korruption, herunder retsforfølgning af den tidligere præsident Frederick Chiluba. Nu afdøde præsident Mwanawasa var meningsdanner i den sydlige samarbejdsorganisation SADC. Under den nuværende regering er dialogen svækket, bl.a. om udviklingen i Zimbabwe og kampen mod korruption, demokratiske friheder m.m. Næste valg er i 2011 (senest september). Korruption og behovet for fastere strukturer for at sikre retsvæsenets uafhængighed er problemer, der skal tages fat på fra regeringens side. I relation til samarbejdet i internationale organisationer er der generelt godt gensidigt samarbejde. Zambia tilsluttede sig Københavnsaftalen efter COP15.</p>
Særlige kommercielle interesser	<p>Med mindre end 1% af DK's eksport til hele Afrika er det klart, at der ikke for nærværende er særlige eksportinteresser. Derimod har Zambia enormt udviklingspotentiale, efterhånden som produktionen bevæger sig op på værdiskalaen. DK har ikke vist interesse for mineindustrien, men der er stigende tegn på interesse, også i denne sektor. På landbrugsområdet er der oplagte muligheder for øget samarbejde i den private sektor. Ejendomsretten til jord respekteres generelt, og der er nylige eksempler på større danske investeringer i landbrug. Der er lovende nye initiativer fra den regionale økonomiske organisation COMESA, og skulle bestræbelserne for øget regional integration tage fart, vil der opstå nye muligheder for danske virksomheder.</p>

**Placering på
internationale indeks
for god
regeringsførelse**

Doing Business Index: 183 lande	Ibrahim Index of African Governance: 53 lande	Int. Property Rights Index: 125 lande	Global Competitiveness Index: 139 lande	Human Development Index: 169 lande	Corruption Perception Index: 178 lande	Freedom in the World Index: Frit, delvist eller ikke frit land
76	16	80	115	150	101	Delvist frit